alkalommal Nagyenyeden és Székelyudvarhelyen. Ebben az időszakban a legnagyobb részvételi létszám 34 családtag volt. Az 1984 után következő tíz év alatt csak háromszor szerveztek találkozót, mert a Fesztivál kitalálói és ezek testvérei eltávoztak az élők sorából.

A találkozókon rendszerint sor került egy családi beszámolóra, amelyet Ávéd András (Bandi bácsi) tartott, majd később dr. Ávéd Gergely. Ez alkalommal hozták az oldalági családok tudomására a fontosabb eseményeket, és különböző statisztikai kimutatások is készültek. A beszámolók mindannyiszor figyelemmel kísérték a fiatalok tanulmányi előmeneteleit (érettségi bizonyítványt, államvizsgát stb.), kitüntetéseket. Dr. Gáspár Loránd, szintén családunk tagja, Herder-díjat kapott. Statisztikai kimutatás készült például a foglalkozásokat tekintve. A 100. családtagot megjutalmazták.

Miután Kolozsvárról visszaköltöztünk Gyergyóalfaluba, 1994-től újra megrendeztük a találkozót, ezúttal már unokatestvérekként és ezek leszármazottaiként. Jelenleg is évente 30-40 személy vesz részt.

Most az unokatestvérek - vagy ezek hiányában a leszármazottak - számolnak be a családjukban történtekről. Az idén 8 unokatestvér vett részt a találkozón (mindegyik nyugdíjas már), családtagjaikkal együtt. A jelenlevő unokatestvérek között a 85 éves Lukács Ilona volt a korelnök, aki Barótról érkezett erre a napra Gyergyóalfaluba. A találkozóra az ország különböző helységeiből jönnek el, sőt külföldről is érkeznek.

A beszámolók kezdetén egyperces felállással tisztelgünk őseink és rokonaink halálára emlékezve, majd a családi beszámolókra kerül sor egy közös ebéd alkalmával. Ezután mindnyájan szentmisén veszünk részt, vallási hovatartozástól függetlenül, amelyet elhalt családtagjainkért mondatunk, majd kimegyünk a falu római katolikus temetőjébe, és felkeressük az elhunytak sírját.

A programnak mindannyiszor része a közös fényképezés; külön kép készül az unokatestvérekről, és külön kép a megjelentekről. A találkozót minden alkalommal augusztus közepe táján szervezzük.

Lukács János okl. építészmérnök

******

Fotók a Városházán

A Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat szervezésében október 7-én nyílt fotókiállítás a Várkerület székházának elegáns, tágas előcsarnokában. A nagyszámú közönséget Gosztonyi Mária kisebbségi önkormányzati elnök köszöntötte, köszönetét fejezte ki a Polgármesteri Hivatalnak a reprezentatív helyiség rendelkezésre bocsátásáért, majd részletesebben kitért az örménység múltjára. Erre részben azért is volt szükség, mert a budavári kerület kisebbségei között is fel-felhangoznak olyan nacionalista hangok, amelyek kétségbe vonják a magyar-örmény identitást.

Az örmény őshaza - hangsúlyozta Gosztonyi Mária - a magas hegyekkel teli, de mégis gazdag ország a környékbeli nagyhatalmak terjeszkedési útjában állt, és lévén a világ első keresztény állama, a politikai és gazdasági ellentétekhez a vallási ellentétek is hozzáadódtak. A győztes ellenséges hadak véres megtorlásokat alkalmaztak; vagy kényszerrel hazájukon kívüli területekre telepítették az örményeket. A történelemtudomány több deportálási vagy menekülési hullámot tart számon.

1671-ben a Moldvába telepedett örményeknek tovább kellett menekülniük, így kerültek a kegyetlen, pénzéhes és vérszomjas Duca Voda (görög fanariota) uralma elől I. Apafi Mihály erdélyi fejedelemhez, aki számukra letelepedésre alkalmas területeket jelölt ki. Az örmények kitűnő kereskedők és iparosok voltak, Erdélyben pedig ezeknek a gazdasági ágaknak fellendítésére volt szükség. Az erdélyi örmények a magyar haza igazi fiaivá váltak, mégsem feledkeztek meg az örmény kultúra és hagyományok ápolásáról. 1837-ben az országgyűlés kiadta a „Megbízhatósági Nyilatkozat"-ot, amelynek szövege kimondja: „anélkül hogy külön

negyedik nemzetet képezzenek... az örmény népet hazaszeretetéért a magyar nemzet testébe felvette.”

Így jött létre az erdélyi magyarörménység, az az örménység, amely több mint 700 éve elhagyta az őshazát, magyar anyanyelvűvé vált, de megőrizte ősi identitását: ma is ápolja gyökereit, ősi kultúráját, ősi hagyományait, vallását.

Gosztonyi Mária ezután elmondta, hogy a Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat úgy akarja a hagyományőrzést szolgálni, a következő nemzedéknek átörökíteni értékeinket, hagyományainkat, hogy közben őket is bevonja a tevékenységbe.

„Ezért mutatjuk be ma este *Újhelyi Réka* - anyai ágon csíkszépvizi-kézdivásárhelyi örménymagyar származású fiatal fotóst, akinek munkái több kiállításon is szerepeltek. Úgy érezzük, törődnünk kell a fiatalokkal, hisz a mai világban új feladatokkal, csábításokkal, kísértésekkel kell megküzdeniük.

Ha szeretettel figyelmünket rájuk irányítjuk, akkor bizonyára ők is tudnak nekünk újat mutatni, nyújtani, ahogyan mi is képesek vagyunk régebbi értékeinkre irányítani figyelmüket."

Ezután a klubestekről már jól ismert Zábó Gyula baritonján csendült fel Donizetti Szerelmi bájital című vígoperájából Dulcamara csodadoktor áriája, Hosman Erzsébet zongorakíséretével. A remek színészi képességekkel is bíró énekes csodaszerként kis üvegcséket is osztott a közönségnek, amelyek a bájitalt egy korty pálinka formájában tartalmazták.

Végül következett *Benedek Katalin* szakmai megnyitója.

„Kisebbségi kulturális rendezvényeink tartalmát, arculatát általában valamiféle múltba tekintés, hagyományápolás, emlékezés jellemzi. A jelen esemény azonban némiképp eltér ettől - hangsúlyozta a művészettörténész - mivel az ifjú nemzedék egyik igen tehetséges képviselőjének, egy mai fiatalnak, Újhelyi Rékának munkáit mutatjuk be.

Aki egy kicsit is tájékozott a - manapság egyébként divatos és népszerű - fotókiállítások területén, hozzászokhatott, hogy azokon technikai bravúrok tucatjával kápráztatják és fárasztják szemét. A képeket túl sok esetben alakítják, formálják, deformálják különféle eljárások, beavatkozások.

Itt és most azonban másról van szó. A kamera mögött álló fiatal lány őszinte és nem manipulált képeket készít. Nincs álarca, mint ahogy - szerencsére - rutinná laposodott művészi modora sincs. Felvételei spontán viszontválaszok a külső és belső világ történéseire. Művészi ösztönének, jó reflexeinek köszönhetően fotográfiáin az egyszeri pillanat frissessége dominál. Legyen szó akár színesben megjelenő antik romokról, akár a kiszámíthatatlan és titokzatos Etna-vidékről vagy tengerről, kavicsról, fatörzsről.

Leegyszerűsítve: Újhelyi Réka egyéni stílusa őszinteségében rejlik, amelyről legszembetűnőbben itt a fekete-fehér fotók vallanak. Ezeken élethelyzeteket sűrít és kerek történeteket mond el úgy, hogy a fény-árnyék viszonyok változtatásába belopja a témákról kialakult véleményét. Nem képzeleg, ellenkezőleg, érzékeny belső látással hitelesíti a minden egyes kockájában megélt történetet. Képei olykor döbbenetesek...

Nyoma sincs rajtuk kimódolt megkomponáltságnak; nincs rá szűksége s ízlése sem ezt diktálja. A fotográfus lencséjén át valahogyan minden személyessé válik. Feketén és fehéren. Kattan a gép. Rögzíti, amint az árnyékba takart emberi ujjak között becsillan a napsugár. Költözhet belénk remény, nyílhat bíztató kilátás, még a háttérben terpeszkedő irdatlan villanyoszlopok, kábelek életidegen rendszerében is.

Talán kissé közhelyesen hangzik, ám így igaz: Újhelyi Réka éles szeme éppúgy fogékony a környezetszennyezés világméretű problémájára, az időben egymástól távoli kultúrák kényszerű, esetleges vagy szerves kapcsolatára, mint - jóllehet nem tudatosan - magára az értékmentésre. Hiszen a megörökített ókori romokat ő még a helyszínen ilyennek - felismerhetőnek - látta. De vajon meddig azonosíthatóak még?! No, de ez már visszacsatolás

a környezetszennyezés veszélyeire.

A kiállító komolyan gondolkodik, tömören fogalmaz, s külön erényként tegyük hozzá: érzéke van az iróniához, mely a képek szellemes és találó címadásával méginkább hangsúlyt kap.

Újhelyi Réka évei számát tekintve nagyon fiatal. Ám portréfotósként érett művész. Az arcábrázolás a festészetben úgyszintén az egyik legnehezebb feladat. Általában tapasztalat, életismeret, beleérzőképesség, bizonyos pszichologizáló hajlam szükséges hozzá. Belülről kell látni, bent kutatni az embert. Mit ismerek, mit veszek észre belőle? - már az önismeret ösvényein barangolunk. És elkövetkezik a pillanat - a csillagóra - amikor mindezek együttállásából fénykép születik. Feltárul előttünk egy halandó sorsképe, jellemrajza, aki lehet önnön börtönének foglya, vagy a halálközel mindentudásával élő ember, másutt egy szívet melengetően simogató tekintet. Nem sorolom... Mindegyik megállít, megszólít.

A kiállítás meggyőzően bizonyítja Újhelyi Réka tehetségét, amellyel e művészeti ágban nem egyszerűen csak helyet kér, de követel is magának.

Köszönöm figyelmüket, a kiállítást megnyitom" - invitálta Benedek Katalin a jelenlévőket a képek részletes megtekintésére.

Külön örömünkre szolgál, hogy a két héten át nyitva tartó kiállítást igen sokan látták, mivel hivatali ügyfélfogadás idején a természetes fénnyel jól megvilágított előcsarnok váróhelyiségül is szolgál.

******

Ani, az ősi örmény főváros és magyar vonatkozásai

Ez a könyv az örmény identitásukat őrző örménymagyaroknak remélhetőleg különösen sok örömet szerez, hiszen Aniról - ahonnan őseik egykor sok évszázados vándorlásukra elindultak - még soha nem készült magyar nyelvű kiadvány. Tudtunkkal más nyelven sem.

Ani jelenleg Törökországban, közvetlenül az örmény határnál fekvő káprázatos romváros, ahol megdöbbentő épségben maradtak meg az 1700 éves örmény kereszténység szépséges templomai.

Ezeket a kincseket igen gazdag fotóanyaggal ismertetjük. Magyar szempontból az is különlegesség, hogy Ani építészete - és részben díszítőművészete - megdöbbentő hasonlóságot mutat a korai romanika egyes jellegzetes magyar emlékeivel, amelyekről könyvünkben - az analógiák bemutatására különös hangsúlyt fektetve - szintén sok-sok fotó látható.

A könyv fotóit Horváth Zoltán György készítette, a szöveg összeállításában rajta kívül Gondos Béla is közreműködött. A 168 oldalas könyvben 161 nagyméretű színes fotó található, a szöveg pedig a magyar mellett német és angol nyelven is olvasható. A kiadónak külön örömére szolgált, hogy a magyarországi örmények szervezetei annyira fontosnak találták e könyv létrejöttét, hogy a Fővárosi Örmény Önkormányzat és az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület anyagilag is támogatta a megjelenést. Az ebben nyújtott közreműködéséért külön köszönet illeti dr. Issekutz Saroltát.

A könyv célja, hogy a lehető leggazdagabb képanyaggal és magyarázó szöveggel bemutassa mindazt az értéket, ami Aniban megmaradt (beleértve a szép szeldzsuk-török emlékeket is).

Lehetőleg konkrét fotókkal is dokumentált módon szólunk a magyarországi műemlékekkel kapcsolatos építészeti (és díszítőművészeti) hasonlóságokról.

Feladatunknak tekintjük a könyvbe felvett magyarországi templomok egyéb - az előbbi hasonlóságokon kívüli - értékeinek részletes képes bemutatását is, hiszen rendkívüli szépségű műemlékekről van szó, amelyek mégsem ismertek kellően széles körben.

A jelentős és rendkívül izgalmas hasonlóságok, illetve a vonatkozó magyar építészeti emlékek részletes bemutatása (a képeknek majdnem a fele a magyarországi analógiákat